

УДК 336.011

DOI:10.32680/2409-9260-2023-9-310-72-80

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОМПЛАЄНС-КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Азаренкова Г. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедру банківського бізнесу та фінансових технологій, ННІ «Каразінський банківський інститут» ХНУ імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна
e-mail: azarenkova.g.m@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0101-2989

Цовма Б. В., здобувач вищої освіти, другий (магістерський) рівень вищої освіти ННІ «Каразінський банківський інститут» ХНУ імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна
e-mail: bogdan.tsovma.ibtb@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-6231-7038

Томарович Т. В., здобувач вищої освіти, третій (аспірантський) рівень вищої освіти Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна
e-mail: tomarovitch@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9984-0987

***Анотація.** Метою статті є аналіз наукових публікацій з питань комплаєнс-контролю у системі корпоративного управління банку. Аналіз охоплює ретроспективний та поточний огляд тенденцій у цій області, здійснений з використанням наукометричної бази Scopus та інструменту VOSViewer v.1.6.19. Основний акцент роботи спрямований на виявлення взаємозв'язків між ключовими поняттями "комплаєнс" та*

"комплаєнс-контроль", а також на визначення їх теоретико-методологічних засад у системі корпоративного управління банків. Отримані результати та висновки можуть бути використані для підвищення ефективності комплаєнс-контролю та впровадження його у систему корпоративного управління банку. Дослідження вказує на важливість забезпечення відповідності законодавчим вимогам та етичним стандартам у фінансовій сфері. Крім того, результати можуть послужити основою для формування вимог та стандартів комплаєнс-контролю, сприяючи стабільності та надійності банківської сфери в динамічному економічному середовищі.

***Ключові слова:** комплаєнс-контроль, банківська сфера, внутрішній контроль, наукометричний аналіз, Scopus, бібліометричний аналіз, корпоративне управління, фінансові потоки банку.*

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF COMPLIANCE CONTROL IN THE CORPORATE MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANK IN MODERN CONDITIONS

Azarenkova Galyna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Banking Business and Financial Technologies, NNI "Karazin Banking Institute" of V. N. Karazin KhNU, Kharkiv, Ukraine
e-mail: azarenkova.g.m@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0101-2989

Tsovma Bohdan, student of higher education, second (master's) level of higher education of Educational and Scientific Institute "Karazin Banking Institute" of V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
e-mail: bogdan.tsovma.ibtb@gmail.com
ORCID ID: 0009-0003-6231-7038

Tomarovyeh Tetiana, student of higher education, third (PhD) level of higher education, Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine
e-mail: tomarovitch@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9984-0987

***Abstract.** Purpose. This study aims to retrospectively and currently analyze scientific publications on compliance control in the system of bank corporate governance.*

Method. The research focuses on studying and analyzing trends in compliance control, its optimization, and enhancement on an international level using the Scopus bibliometric database and VOSViewer v.1.6.19.

The study begins with a detailed analysis of the Scopus academic database to map relationships between compliance control and

other scientific disciplines and lexical units. The VOSViewer v.1.6.19 software is employed to create cluster schemas and visualize relationships. The analysis proceeds through multiple stages, including an examination of Ukrainian researchers' work, a Scopus publication analysis, identification of research directions, and overall trends in the field.

Results. The research findings can be integrated into the bank corporate governance system to improve the efficiency of compliance control. Ensuring compliance with legislative requirements, ethical standards, and regulatory provisions is crucial for the stability and reliability of the banking sector. Furthermore, these results can serve as the basis for the formulation of compliance control requirements and standards by regulatory authorities.

Scientific novelty. The results of this study contribute to the theoretical and methodological foundations of compliance control in bank corporate governance. The analysis of the Scopus bibliometric database, utilizing bibliometric analysis tools like VOSViewer v.1.6.19, helps clarify the interpretation of compliance, defining it as a system aimed at ensuring ethical behavior, legal compliance, and internal control within an organization. The periodic interest in compliance control, particularly during economic crises and recessions, underscores its importance.

Practical importance. The interconnectedness of compliance control with various aspects of corporate governance highlights the need for further research and the development of a national research base in Ukraine, including support for young scientists and expanding the scientific community's involvement in bank corporate governance issues.

Key words: *compliance control, banking sphere, internal control, scientometric analysis, Scopus, bibliometric analysis, corporate management, banking financial flows.*

JEL Classification: G210; G340.

Постановка проблеми. Проблема місця і ролі комплаєнс-контролю у системі корпоративного управління банку є актуальною та важливою не лише на національному, але і на міжнародному рівні. Вчені, дослідники, фінансові директори, топ-менеджери та інші фахівці приділяють їй значну увагу, оскільки комплаєнс-контроль є важливою складовою фінансової безпеки банку. Незважаючи на значущість цієї теми, вона досі не досліджена в повній мірі. Науковці продовжують активно працювати над вивченням і розвитком цієї сфери, оскільки відсутні єдині загальнозживані концепції, які б чітко визначали роль комплаєнс-контролю та його аспекти. Сучасні політичні та економічні умови постійно змінюються, що ставить перед банками завдання знаходити ефективні інструменти для забезпечення ефективного внутрішнього контролю та взаємодії з державними органами влади. Така нестабільність вимагає вдосконалення законодавства та розробки прогресивних підходів до реалізації систем внутрішнього контролю банківських установ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний контекст корпоративного управління банками знаходить активне висвітлення у наукових працях українських дослідників, серед яких можна відзначити таких вчених як А. Волошенко, П. Коломієць, І. Коляда, К. Халецька, Т. Швидка. Крім того, інтерес до цієї проблематики проявляють Л. Калініченко, Г. Карчева, Р. Квасницька, Л. Ключко, В. Коваленко, О. Колодізев, В. В. Рисін, Б. Орленко, В. Світлична, І. Чмута та інші науковці.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. При аналізі наукової літератури виявлено значні обсяги досліджень щодо теми комплаєнс-контролю на національному рівні. Проте більшість цих досліджень опубліковані у національних наукових виданнях, які не інтегровані в єдину наукометричну систему. Ця відокремленість та різноманітність джерел ускладнюють якісний аналіз публікацій, порівняння та систематизацію даних. Незважаючи на значну кількість досліджень у цій сфері на національному рівні, відсутній єдиний теоретичний підхід серед вітчизняних науковців у визначенні та розумінні поняття "комплаєнс". Крім того, відсутність єдиної інформаційно-аналітичної платформи ускладнює дослідження у цій сфері. Отже, необхідний докладний аналіз робіт зарубіжних дослідників із цієї проблематики.

Метою дослідження є ретроспективний та поточний аналіз наукових публікацій з питань комплаєнс-контролю у системі корпоративного управління банку. Дослідження спрямоване на вивчення та аналіз тенденцій у сфері комплаєнс-контролю, його оптимізації та покращення на міжнародному рівні з використанням наукометричної бази Scopus та інструменту VOSViewer v.1.6.19. Одним з ключових завдань цього дослідження є розгляд теоретичних аспектів комплаєнс-контролю у системі корпоративного управління банку, вдосконалення та уточнення визначення цього поняття. Для досягнення вищевказаних цілей використовується детальний аналіз наукометричної бази даних Scopus, який передбачає формування карти взаємозв'язків між комплаєнс-контролем та іншими науковими дисциплінами та лексичними одиницями. Крім того, створюються кластерні схеми, завдяки використанню програмного

забезпечення VOSviewer v.1.6.19.

Основний матеріал. У сучасних умовах глобальної невизначеності банки стикаються із значними викликами, пов'язаними із збереженням стійкості корпоративного управління. Оскільки установа функціонує на ринкових умовах, то вона має здійснювати свою діяльність у межах закону та встановлених норм і правил. Фінансова стійкість підприємства, банківської установи зокрема, вважається важливою складовою загальної фінансової стійкості держави, і, отже, національної безпеки [1]. Крім того, у зв'язку зі зростанням конкуренції та посиленням регулювання у банківській галузі, зростає ризик порушення правил та норм, що може призвести до негативних наслідків для банку та його клієнтів [2]. Для вирішення цих питань, важливо проаналізувати актуальні наукові публікації, які відображають динаміку та тенденції у сфері комплаєнс-контролю, а також визначають перспективи подальших досліджень. В цьому контексті аналіз наукових праць українських вчених та дослідження у міжнародних базах даних, таких як Scopus, грають важливу роль у розумінні сучасного стану цієї проблематики та визначенні стратегічних напрямків подальших досліджень.

Для досягнення поставлених цілей, було виконано аналіз наукових публікацій у кілька послідовних етапів. По-перше, проводився аналіз досліджень українських науковців, які стосувалися комплаєнс-контролю (див. табл. 1). Далі було проведено аналіз публікацій у наукометричній базі Scopus. На наступному етапі були визначені основні напрямки дослідження, виявлені перспективи подальших досліджень та встановлені загальні тенденції у цій сфері. На завершальному етапі було створено карту взаємозв'язків між поняттями, що пов'язані з термінами "комплаєнс" та "комплаєнс-контроль", використовуючи бібліометричний аналіз засобами програмного забезпечення VOSviewer v.1.6.19.

Таблиця 1.

Порівняльна таблиця визначень поняття «комплаєнс» українськими авторами

Автор	Визначення
Правдива Л. [3].	Комплаєнс – це етична поведінка, законослухняність.
Яценко М. [4].	Комплаєнс – це той елемент системи управління й внутрішнього контролю на підприємстві, який спрямований на запобігання комплаєнс-ризиків, що можуть спричинитися невідповідністю, недотриманням законодавства, державних і галузевих стандартів, кодексів етичної поведінки тощо.
Москаленко Н. В. [5].	Комплаєнс – невід'ємна частина функції внутрішнього контролю, мета якої захист інтересів інвесторів, банків та їхніх клієнтів за рахунок дотримання співробітниками положень чинного законодавства, вимог органів нагляду, а також документів, які визначають внутрішню політику та процедури.
Неізнана О. В. [6].	Комплаєнс – це сукупність вбудованих в кожний бізнес-процес організації функцій, спрямованих на дотримання внутрішніх стандартів ведення бізнесу, корпоративної етики та законодавчих і нормативних вимог з метою досягнення найвищої ефективності фінансово-господарської діяльності.
Гура В. В. [7].	Комплаєнс – це відповідність діяльності підприємства та його внутрішньої політики, правил і процедур вітчизняному та міжнародному законодавству, морально-етичним нормам ведення бізнесу, контроль за усіма процесами, здійснення комплаєнс-ризик менеджменту у системі боротьби з корупцією та зміцнення економічної безпеки.

Шелудько С. А. [8].	Комплаєнс – це система заходів, що здійснюються з метою дотримання внутрішніх правил та зовнішніх вимог одночасно в цілому організації, її окремими підрозділами та співробітниками.
---------------------	--

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 4, 5, 6, 7, 8]

Узагальнюючи вищезазначені терміни, вважаємо за доцільне виразити свою думку щодо трактування терміну «комплаєнс». COMPLIANCE – це система етичної поведінки, відповідності законодавству та внутрішнього контролю в організації, спрямована на запобігання ризикам, пов'язаним із порушенням законодавства, стандартів, етичних кодексів і внутрішніх норм, а також на забезпечення дотримання цих норм співробітниками на всіх рівнях організації.

Під час збору даних для створення порівняльної таблиці виявлено, що існують значні обсяги досліджень у сфері "комплаєнс-контролю" на національному рівні. Однак більшість цих досліджень оприлюднені у національних науково-фахових виданнях, які не інтегровані в єдину наукометричну систему. Ця відокремленість і різноманітність джерел ускладнюють якісний аналіз публікацій, порівняння і систематизацію даних та призводять до збільшення затрат часу на обробку і аналіз даних.

Отже, незважаючи на значну кількість наукових досліджень у цій сфері на національному рівні, можна зробити висновок, що відсутній єдиний теоретичний підхід серед вітчизняних науковців щодо визначення та розуміння поняття "Комплаєнс". Крім того, відсутність єдиної інформаційно-аналітичної платформи ускладнює дослідження цієї проблематики.

Також комплаєнс заслуговує значної уваги у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Враховуючи це, виникає необхідність у проведенні докладного аналізу робіт іноземних дослідників у цій сфері.

Отже, наступним кроком був аналіз публікацій у наукометричній базі Scopus, де використовуючи ключове слово «compliance», було знайдено 6,931 наукових публікацій у період з 1982 по 2023 рік. З цих публікацій 2,598 були опубліковані за останні п'ять років, з 2018 року по 2023 рік. Ці цифри підтверджують важливість та актуальність обраної теми дослідження. Зосередження уваги до теми комплаєнс у банківській сфері може бути пояснене розвитком системи "тіньового банкінгу". Як зазначають іноземні дослідники [9], розвиток системи "тіньового банкінгу" було спричинено змінами у регуляторному та законодавчому середовищі, які задовольняли потреби фінансових установ для залучення роздрібних депозитів у традиційних банках, сек'юритизація для переміщення активів традиційних банків з їхніх балансів та угоди зворотного викупу, які сприяли використанню сек'юритизованих облігацій як гроші. Ці фактори сприяли підвищенню інтересу до дослідження проблематики

теоретично-методологічних засад корпоративного управління банками, у тому числі і включаючи compliance, як важливу складову регулятивних і нормативних вимог до фінансових установ.

На рис. 1, видно, що у 2018-2019 роках спостерігається найбільший приріст кількості публікацій на тему комплаєнс у банківській сфері.

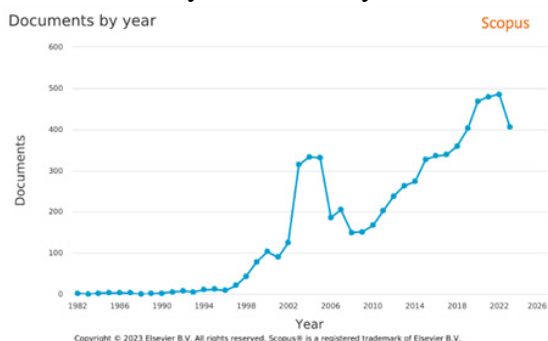

Рис.1. Динаміка наукових публікацій за вибіркою «compliance» з 1982 по 2023 рр. *Джерело: отримано за авторським запитом у міжнародній наукометричній базі Scopus*

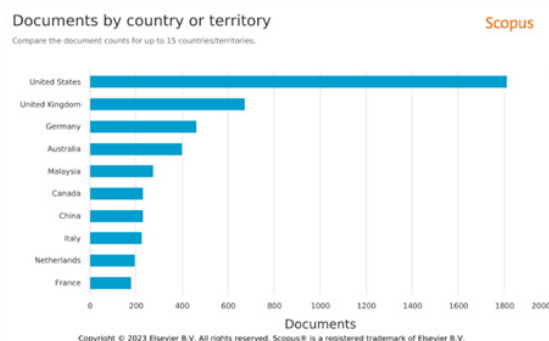

Рис.2. Географічний розподіл публікацій за вибіркою «compliance» з 1982 по 2023 рр. *Джерело: отримано за авторським запитом у міжнародній наукометричній базі Scopus*

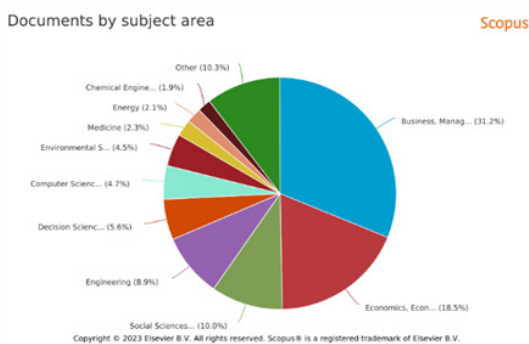

Рис.3. Публікації за приналежністю до галузі економіки
Джерело: отримано за авторським запитом у міжнародній наукометричній базі Scopus

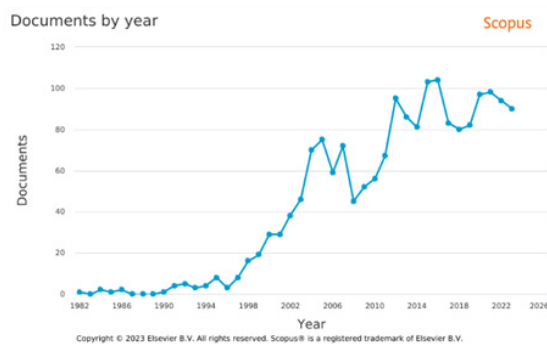

Рис.4. Динаміка наукових публікацій у США за вибіркою «compliance» з 1982 по 2023 рр.
Джерело: отримано за авторським запитом у міжнародній наукометричній базі Scopus

В цей час в Україні приймають Закон від 06.12.2019 N 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [10] з метою регулювання та посилення комплаєнс-контролю фінансових потоків банків та небанківських фінансових установ.

У науковій сфері приріст може бути пояснений зростанням інтересу до цієї теми у зв'язку з дослідженнями проблеми запровадження цифрових грошей [11], а оскільки вони стають все актуальнішим об'єктом досліджень центральних банків та урядів, то це прямо впливає на питання

комплаєнс-контролю у банківській системі.

Аналізуючи кількість наукових публікацій у міжнародній наукометричній базі Scopus, важливо врахувати країни, які вносять значний внесок у науковий дискурс у цій сфері (див. рис. 2).

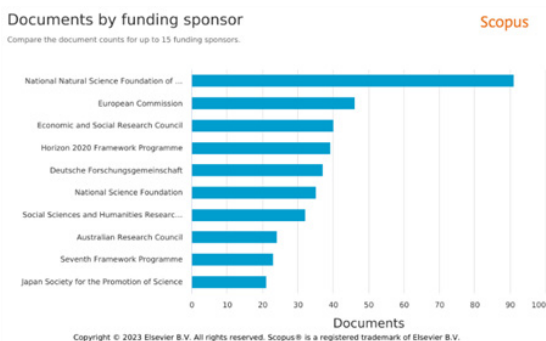

Рис.5. Лідерство наукових організацій, які фінансують наукові дослідження за вибіркою «compliance» з 1982 по 2023 рр.

Джерело: отримано за авторським запитом у міжнародній наукометричній базі Scopus

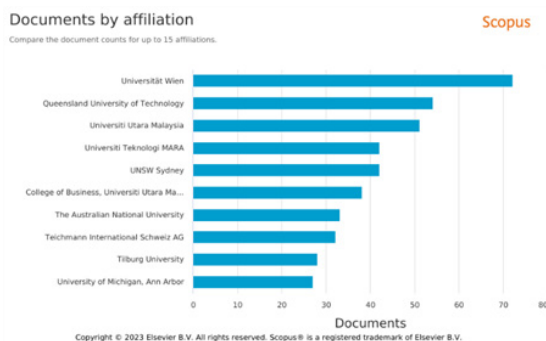

Рис.6. Лідерство наукових організацій у сфері наукових публікацій за вибіркою «compliance» з 1982 по 2023 рр.

Джерело: отримано за авторським запитом у міжнародній наукометричній базі Scopus

За отриманими даними, найбільша кількість публікацій з комплаєнсу була у Сполучених Штатах Америки – 1808 публікацій. Наступною за кількістю публікацій була Велика Британія з 671 публікацією, що також вказує на високий інтерес до цієї теми.

Німеччина мала 462 публікації, вказуючи на активну наукову спільноту в цій країні, яка вивчає комплаєнс. Австралія з 379 публікаціями та Малайзія з 274 також є значущими учасниками у вивченні цієї теми. Канада і Китай поділяли 229 публікацій кожен, свідчачи

про свою участь у глобальному дослідженні проблем комплаєнс-контролю у банківській сфері. Італія мала 225 публікацій, Нідерланди – 195, а Франція – 175. Ці країни також сприяють розвитку наукового знання і цій сфері. Отже, згідно з аналізом даних Scopus, можна визначити, що комплаєнс є актуальною галуззю досліджень у багатьох країнах, особливо у Сполучених Штатах Америки, Великій Британії, Німеччині, Австралії та Малайзії. Цей аналіз свідчить про важливість та розповсюдженість досліджень у глобальному науковому співтоваристві.

Найбільша кількість публікацій належить науковим організаціям Китаю та Європейського Союзу, оскільки, як і набуття стрімкого розвитку економіки Китаю, так і традиційно ґрунтовні наукові напрацювання Європи відображаються на рис. 5, на якому видно, що лідерство належить National Natural Science Foundation of China – Національний фонд природничих наук Китаю, майже вдвічі менша кількість публікацій за спонсорства Європейської комісії. Далі перераховані окремі національні наукові фонди, зокрема Німеччини та Австрії, які також досліджують питання комплаєнс у своїх наукових працях.

На рис. 6 відображено перелік знайдених публікацій за приналежністю до окремих наукових організацій та освітніх закладів. Найбільшу кількість публікацій з ключовим словом «compliance» було опубліковано у Віденському університеті (нім. Universität Wien). Зокрема, науковці з цього університету досліджують роль комплаєнсу у контексті впровадження систем штучного інтелекту та, відповідно, системи ризик менеджменту такої системи згідно з Законом Європейського Союзу про штучний інтелект, який визначає конкретні вимоги до управління, ризиків і відповідності [12].

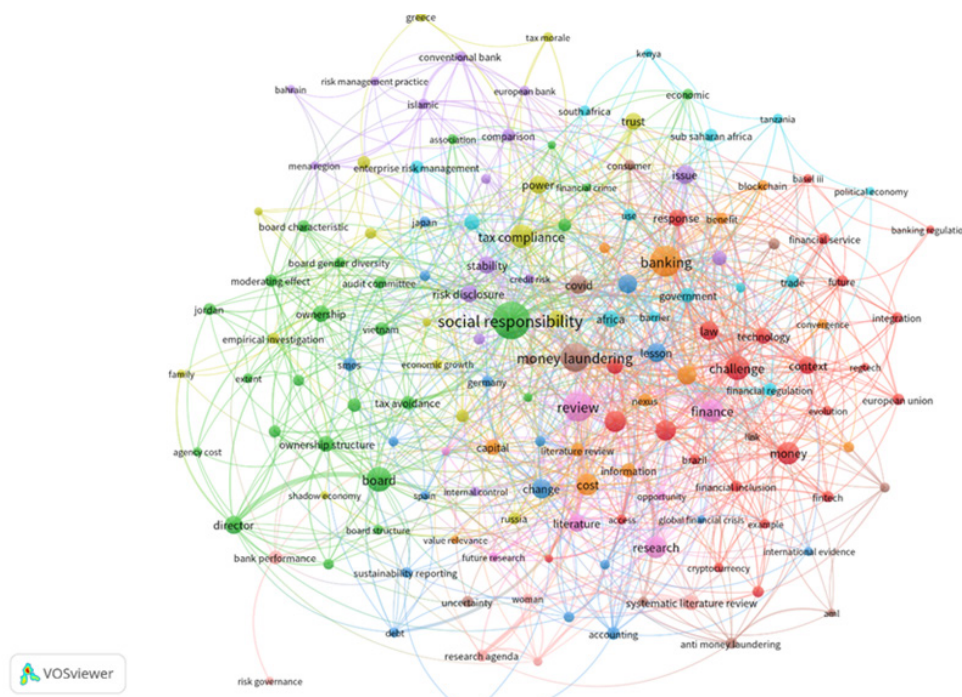

Рис.6. Кластери, сформовані у процесі виконання наукових досліджень поняття «compliance».

Джерело: складено авторами за науковими публікаціями, що індексуються міжнародною наукометричною базою Scopus, з використанням інструменту VOSviewer v.1.6.19

Оскільки було виявлено, що дослідження у сфері комплаєнс-контролю у системі корпоративного управління банку є найбільш розповсюдженим у зарубіжних країнах, то було вирішено провести докладний аналіз цих досліджень та акцентувати увагу на взаємозв'язку таких термінів, як "compliance" (комплаєнс), "compliance control" (комплаєнс-контроль), "regulations" (регуляція) і "banking" (банкінг). Для здійснення цього аналізу була використана міжнародна наукометрична база Scopus, яка містить велику кількість наукових праць різного характеру за тривалий період часу. Оцінка взаємозв'язків проводилась з використанням методу бібліометричного аналізу та програмного забезпечення VOSviewer v.1.6.19. Розглядаючи ці терміни у контексті світової економіки загалом, слід визначити, які

специфічні зв'язки досліджують учені у рамках цих понять.

Здійснено аналіз, використовуючи міжнародну наукометричну базу Scopus, яка містила понад 4000 наукових публікацій за ключовими словами "compliance AND control AND bank". Після цього дані були оброблені з використанням інструменту бібліометричного аналізу VOSviewer v.1.6.19.

У процесі цього аналізу були відокремлені ключові слова, що містили назви конкретних країн, а також загальні економічні терміни, які можна віднести до понять у галузі фінансових наук.

Було ідентифіковано декілька основних груп понять у мапі взаємозв'язків, складеної за допомогою міжнародної наукометричної бази Scopus та інструменту бібліометричного аналізу VOSviewer v.1.6.19.

Перший кластер включає такі терміни, як "corporate social responsibility" (корпоративна соціальна відповідальність), "ownership" (власність), "ownership structure" (структура власності), "social responsibility" (соціальна відповідальність), "bank risk" (банківський ризик) і подібні, що вказує на присутність соціально-етичної компоненти в комплаєнс-контролі. Наступний кластер характеризується термінами: "tax morale" (податкова мораль), "tax compliance" (дотримання податкового законодавства), "shadow economy" (тіньова економіка), "internal audit" (міжнародний аудит), "mediating role" (посередницька роль), які вказують на важливість відповідності податковому законодавству країни у рамках комплаєнсу. Окремий кластер, що варто зазначити, включає терміни "anti money laundering" (боротьба з відмиванням грошей), "money laundering" (відмивання грошей), "terrorist financing" (фінансування тероризму), що підкреслюють роль комплаєнсу у протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму.

Висновки. У контексті дослідження теоретико-методологічних засад комплаєнс-контролю у системі корпоративного управління банку проведено аналіз застосування міжнародної наукометричної бази Scopus з використанням інструменту бібліометричного аналізу VOSviewer v.1.6.19. Під час цього аналізу було виявлено понад 4000 наукових публікацій, пов'язаних із ключовими словами "compliance AND control AND bank".

У процесі аналізу публікацій українських учених, які давали визначення терміну комплаєнс, було уточнено і запропоновано власне його трактування: «комплаєнс» можна визначити як систему, спрямовану на забезпечення етичної поведінки, відповідності законам і внутрішньому контролю в організації. Ця система призначена для уникнення ризиків, пов'язаних із порушенням законодавства, стандартів, етичних норм і внутрішніх правил, а також для забезпечення дотримання цих норм всіма співробітниками на різних рівнях організації.

Результати бібліометричного аналізу вказують на періодичний інтерес до теми "комплаєнс-контроль", особливо виділяючи періоди економічних криз і рецесій та змін у законодавстві. Під час таких економічних спадів, питання комплаєнс-контролю стають надзвичайно важливими, і необхідність їх оптимізації наголошується.

Отримані результати нашого дослідження можуть бути інтегровані у систему корпоративного управління банку з метою підвищення ефективності комплаєнс-контролю. Крім того, кінцеві результати можуть послужити основою для формування вимог та стандартів комплаєнс-контролю регуляторними органами в процесі наглядової діяльності за банками та небанківськими фінансовими установами.

Аналіз кластеризації наукових досліджень за допомогою ПЗ VOSviewer виявив ті галузі економіки, де тема "комплаєнс" перетинається з іншими темами, вказуючи на пов'язаність цієї системи контролю у різних межах корпоративного управління.

Нині особливо актуальним є питання комплаєнсу у сфері запобігання та протидії легалізації кримінальних доходів/ фінансуванню тероризму в управлінні фінансовими потоками банків та небанківських фінансових установ, що стане ключовим питанням у подальших дослідженнях.

Ця проблематика стає надзвичайно важливою у контексті корпоративного управління та потребує подальших наукових досліджень та розвитку національної наукової бази для України, включаючи підтримку молодих вчених та залучення наукової спільноти до аналізу проблем корпоративного управління банківськими установами.

Список літератури

1. Азаренкова Г. М., Майборода А. В. Особливості формування підсистеми інформаційного забезпечення системи фінансової безпеки суб'єкта господарювання. *Бізнес Інформ*. 2020. №1. С. 210–217. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-1-210-217>.
2. Цовма Б. В., Оніщенко І. О. Аналіз сучасних підходів до комплаєнс-контролю в банківському секторі. Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції : 36. тез доп. XII Міжнар. науково-практ. конф. молодих уч. та студентів, м. Харків, 6 квіт. 2023 р. Харків, 2023.
3. Правда Л. Удосконалення корпоративного управління в банках та управління комплаєнс-ризиком. *Вісник НБУ*. 2011. № 7. С. 10–13.
4. Яценко М. С. Коваленко А. Б. Управління комплаєнс-діяльністю підприємства в умовах глобалізаційних обмежень. *Економіка: реалії часу*. 2020. № 5 (51). С. 73–79. DOI: 10.15276/ETR.05.2020.10; DOI: 10.5281/zenodo.4541331
5. Москаленко Н. В. Теоретичні аспекти запровадження комплаєнс-контролю в Україні. *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2018. Вип. 2. С. 106–112.
6. Неизвестна О. В. Дослідження практики комплаєнс у страхових компаніях України. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 3 (189). С. 267–273.
7. Гура В. В. Система комплаєнс як спосіб подолання корупції. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-77>.
8. Шелудько С. А., Єгорова А. С. Сутність комплаєнсу та його місце в банківському ризик-менеджменті. *Modern Economics*. 2021. № 26(2021). С. 173-177. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V26\(2021\)-26](https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-26).
9. Nath, R.D., Chowdhury, M.A.F. Shadow banking: a bibliometric and content analysis. *Financ Innov* 7, 68 (2021). DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-021-00286-6>
10. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» : від 06.12.2019 №361-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>(датазвернення15.10.2023).
11. Pocher, N., Veneris, A. Privacy and Transparency in CBDCs: A Regulation-by-Design AML/CFT Scheme. 2021 IEEE International Conference on Blockchain and Cryptocurrency (ICBC), Sydney, Australia, 2021, p. 1-9. DOI: 10.1109/ICBC51069.2021.9461090.
12. Tjoa, S., Temper, P. K. M., Temper, M., Zanol, J., Wagner, M., Holzinger, A. "AIRMan: An Artificial Intelligence (AI) Risk Management System," 2022 International Conference on Advanced Enterprise Information System (AEIS), 2022, pp. 72-81. DOI: 10.1109/AEIS59450.2022.00017.

References

1. Azarenkova, H. M., & Maiboroda, A. V. (2020) Features of the Formation of a Subsystem of Information Provision of the Enterprise's Financial Security System. *Business Inform*, 1, 210–217. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-1-210-217> [In Ukrainian].
2. Tsovma, B. V., & Onishchenko, I. O. (2023). Analysis of Modern Approaches to Compliance Control in the Banking Sector. Youth research on european integration: Collection of abstracts XII International Scientific and Practical Conference of Young Researchers and Students, Kharkiv, April 6, 2023. Kharkiv [In Ukrainian].
3. Pravdiva, L. (2011). Improving Corporate Governance in Banks and Compliance Risk Management. *Visnyk NBU*, 7, 10–13 [In Ukrainian].
4. Yatsenko, M. S., & Kovalenko, A. B. (2020). Compliance Activity Management of the Enterprise Under Global Constraints. *Ekonomika: Realii Chasu*, 5 (51), 73–79. DOI: 10.15276/ETR.05.2020.10; DOI: 10.5281/zenodo.4541331 [In Ukrainian].
5. Moskalenko, N. V. (2018). Theoretical Aspects of Implementing Compliance Control in Ukraine. *Ekonomichnyi Visnyk. Seriya: Finansy, Oblik, Podatok*, 2, 106–112 [In Ukrainian].
6. Neizviestna, O. V. (2017). Research on Compliance Practice in Ukrainian Insurance Companies. *Aktualni Problemy Ekonomiky*, 3 (189), 267–273 [In Ukrainian].
7. Gura, V. (2023). Compliance system as a way of overcoming corruption. *Economy and society*, 52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-77> [In Ukrainian].

8. Sheludko, S. A., & Yehorova, A. S. (2021). The Essence of Compliance and Its Place in Banking Risk Management. *Modern Economics*, 26(2021), 173-177. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V26\(2021\)-26](https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-26) [In Ukrainian].
9. Nath, R.D. & Chowdhury, M.A.F. (2021) Shadow banking: a bibliometric and content analysis. *Financ Innov* 7, 68. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-021-00286-6>
10. Law of Ukraine on Preventing and Counteracting to Legalization (Laundering) of the Proceeds from Crime, Financing of Terrorism and Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction: dated December 06, 2019
No. 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
11. Pocher, N., & Veneris, A. (2021). Privacy and Transparency in CBDCs: A Regulation-by-Design AML/CFT Scheme. 2021 IEEE International Conference on Blockchain and Cryptocurrency (ICBC), Sydney, Australia, 1-9. DOI: 10.1109/ICBC51069.2021.9461090.
12. Tjoa, S., Temper, P. K. M., Temper, M., Zanol, J., Wagner, M., Holzinger, A. (2022). AIRMan: An Artificial Intelligence (AI) Risk Management System, 2022 International Conference on Advanced Enterprise Information System (AEIS). 72-81. DOI: 10.1109/AEIS59450.2022.00017.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2023

Прийнята до публікації 15.10.2023